הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שנח

(סט) פ נִזְרַע מִיעוּטוֹ, (ע) אִם אֵין בּוֹ אֶלָּא סָאתַיִם (עא) מֵתֶר, (עב) יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, (ט) אָסוּר: י (עג) צ מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ (י) גִּנָּה בַּחֲצֵרוֹ, אִם הוּא רֹב הֶחָצֵר, (עד) אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ (עה) אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם, (עו) לֹא יְטַלְטֵל (עז) מִמָּנּוּ וּמִן הֶחָצֵר (יפ) לַבַּיִת. (עח) וְאִם הוּא יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, לֹא יְטַלְטֵל בָּהּ וּבֶחָצֵר (עט) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם הִיא מְעוּט הֶחָצֵר, (פ) מַה שֶּׁיֵּשׁ בָּהּ יוֹתֵר מִסָּאתַיִם (פא) אוֹסֵר כֻּלּוֹ (יב) הֶחָצֵר, וְאִם יֵשׁ בָּהּ סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת (פב) אָסוּר לְהוֹצִיא (יג) (פג) מִמֶּנָּה לַבַּיִת: יא ק קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁהַקַּשׁ

פ שָׁם וּכְלִשְׁנָא בַּתְרָא לְקַלָּא. רא״ש (שם) וְרַמְּב״ם בְּפֶרֶק ט״ז (ה״ז). צ טור לְדַעַת הָרַ״מ. ק שָׁם כ״ד (ע״א) כְּרַבָּא.

בְּאֵר הֵיטֵב

וְעַיֵּן יד אַהֲרֹן (סק״א): (ט) **אָסוּר.** דְּהָרֵי לֵיהּ כְּרַמְלִית, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב סִימָן שע״ב סָעִיף ב׳, וּמַה שֶּׁלֹּא נִזְרַע הָרֵי כְּחָצֵר, וּפָרוּצִין זֶה לָזֶה שֶׁאֵין מְחִיצָה בֵּינֵיהֶם, וְהָרֵי לֵיהּ כְּנִפְרָץ בְּמִלּוֹאוֹ לְמָקוֹם הָאָסוּר: י (י) **גִּנָּה.** פָּרוּשׁ, וְאֵין גָּדֵר בֵּין הֶחָצֵר וּבֵין הַגִּנָּה. וְאִם יֵשׁ גָּדֵר בֵּינֵיהֶם, הַחֲלוּק הוּא בְּגִנָּה עַצְמָהּ, דְּאִם הַגִּנָּה יוֹתֵר מִפָּאתַיִם אָסוּר לְטַלְטֵל מֵחָצֵר לְתוֹכָהּ בְּכָל גִּוְנָא, וְאִם הִיא סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּתוֹכָהּ אֲפִלּוּ כֻּלָּהּ וּמִן הֶחָצֵר לְתוֹכָהּ, בְּכֵלִים שֶׁשָּׁכְתוּ בְּחָצֵר אֲבָל לֹא בִּכְלִים שֶׁשָּׁכְתוּ בַּבַּיִת. עַל כֵּן רָאוּי שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת בְּגִנָּה בְּשַׁבָּת, דְּאִי אֶפְשָׁר לְזֶהֵר בָּזֶה, וּכְבָר זָכַר רַמ״א בְּסִימָן של״ו סָעִיף ג׳ מִזֶּה לֶאֱסֹר מִטַּעַם אַחֵר, עַיֵּן שָׁם, וַאֲפִלּוּ לְטַלְטֵל סְכִינִים אוֹ מִפְּתֵחַ בֵּחֲגוֹרוֹ מֵחָצֵר לַגִּנָּה, אָסוּר, דְּהָוֵה כֵּלִים שֶׁשָּׁכְתוּ בַּבַּיִת, וְכָאן לֹא שַׁיָּךְ הֶקֵּף לְדִירָה דְּזָרְעִים מִבְטָלִים הַדִּירָה, וְהָרְבֵּה נִכְשָׁלִים בָּזֶה. ט״ז (סק״ה): (יפ) **לַבַּיִת.** דְּשָׁמָּא זְרָעִים מִבְטָלִין דִּירַת חָצֵר, וְהָרֵי לֵיהּ כְּלוּ קַרְפֵּף, וַאֲפִלּוּ הֵן שֶׁל אָדָם אָסוּר לְטַלְטֵל לַבַּיִת. בַּיִת יוֹסֵף, רֵישׁ סִימָן שנ״ו (כג: ד״ה וְלֹא). וְהַגִּנָּה וְהֶחָצֵר מִצְטָרְפִין. בַּיִת יוֹסֵף, מָרְדְּכִי (סי׳ תפה): (יב) **הֶחָצֵר.** דְּהָרֵי לֵיהּ כְּרַמְלִית, וְחָצֵר נִפְרָץ בְּמִלּוֹאוֹ: (יג) **מִמָּנָּה.** מִשְׁמַע, אֲבָל מֵהֶחָצֵר לַבַּיִת מֻתָּר, אַף עַל גַּב דְּהַגִּנָּה

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

דְּאוֹרְיְיתָא בֵּין מְקוֹם אֶחָד בֵּין מִשְּׁנֵי מְקוֹמוֹת, אֲבָל אִם הַזְּרוּעַ מוּעָט וְאִם נִצְטָרֵךְ כָּל הַזְּרוּעַ יִהְיֶה יוֹתֵר מִפָּאתַיִם, אֲבָל אֵין בַּיִת סָאתַיִם בְּמָקוֹם אֶחָד וַאֲפִלּוּ אִם אֵין בֵּינֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, יֵשׁ לְהַקֵּל דְּלֹא אָמְרִינַן לְבוּד, שֶׁהַגְּבוֹל שֶׁבֵּין עֲרוּגָה לַעֲרוּגָה לְהִלּוּף הוּא עָשׂוּי, הִלְכָךְ לֹא אָמְרִינַן לְבוּד, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב עַל דִּבְרֵי הַדַּבַּר שְׁמוּאֵל סִימָן רנ״ט:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

יֵשׁ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם: (סט) **נִזְרַע מִיעוּטוֹ.** נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין (ע) פָּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם, וַאֲפִלּוּ הֵן (עא) שֶׁל אָדָם אֶחָד: (עב) מֻתָּר עַל מָחֳצָה: (ע) **אִם אֵין בּוֹ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר בְּמָקוֹם (עג) כָּל הֶחָצֵר: הַזְּרוּעַ: (עא) **מֻתָּר.** דְּאֵין כֹּחַ בַּמְּעוּט לְבַטֵּל הָרֹב שֶׁהַקֶּשׁ לִדְירָה, וְהַמְּעוּט עַצְמוֹ (פה) גַּם כֵּן מֻתָּר, דְּלוּ יְהֵא דִּלְגַבֵּי דִּידֵהּ נִתְבַּטֵּל הַמְּחִיצוֹת שֶׁהַקֶּפוּ לִדְירָה, גַּם כֵּן לְאוֹ מִידֵי הוּא, דְּהָא בֵּית סָאתַיִם לֹא צָרִיךְ הֶקֵּף לִדְירָה: (עב) **יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם אָסוּר.** לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, (פו) דְּהַמְּעוּט אָסוּר כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, אֵינוֹ נִתָּר בְּלֹא הֶקֵּף לִדְירָה וּזְרָעִים מְבֻטָּלִים מְחִיצָה שֶׁל דִּירָה, וְרֹב הַקַּרְפֵּף גַּם כֵּן נֶאֱסָר מִפְּנֵי שֶׁהוּא פָּתוּחַ וּפָרוּץ לַזְּרָעִים שֶׁהוּא מָקוֹם אָסוּר: י (עג) **מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גִּנָּה וְכוּ'.** אַף שֶׁכְּבָר נִתְבָּאֵר כָּל זֶה בְּסָעִיף הַקּוֹדֵם לְעִנְיַן קַרְפֵּף, מִכָּל מָקוֹם חָזַר הַמְּחַבֵּר וְשָׁנָה דִּין זֶה לְעִנְיַן חָצֵר, לְאַשְׁמוּעִינַן דִּכְשֵׁם שֶׁזְּרָעִים מְבַטְּלֵי מְחִיצוֹת שֶׁל קַרְפֵּף שֶׁהֶקְּפוּ לְדִירָה כְּמוֹ כֵן מְבַטְּלֵי מְחִיצוֹת (פז) שֶׁל חָצֵר, וְלֹא אָמְרִינַן דְּחָצֵר חֲשִׁיבָא טְפֵי וְלֹא מִתְבַּטֵּל בִּשְׁבִיל זְרָעִים. וְעוֹד הוֹסִיף לְבָאֵר בְּסָעִיף זֶה לְעִנְיַן טִלְטוּל מִן הֶחָצֵר לַבַּיִת, וּכְמוֹ שֶׁנְּבָאֵר (ס״ק עז): (עד) **אֲפִלּוּ אֵין בָּהּ.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר (פם) בְּכָל הֶחָצֵר: (עה) **אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם.** וְהוּא הַדִּין (פט) פָּחוֹת: (עו) **לֹא יְטַלְטֵל וְכוּ'.** דְּבֶחָצֵר בְּעַצְמוֹ בְּרוּרֵי א]מַתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, אֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הַזְּרָעִים, דְּאֵף שֶׁזְּרָעִים מְבַטֵּל מְחִיצוֹת שֶׁל דִּירָה, בָּזֶה שַׁאֵין בָּהּ אֶלָּא סָאתַיִם הֲרֵי לֹא בָּעֵינַן הֶקֵּף לְדִירָה: (עז) **מִמָּנּוּ וּמִן הֶחָצֵר.** דְּכֵיוָן דְּנִתְבַּטֵּל הֶקֵּף שֶׁל דִּירָה, הֲרֵי כָּל הֶחָצֵר כְּקַרְפֵּף דְּעָלְמָא שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל מִמָּנּוּ לַבַּיִת וְכֵן מִן הַבַּיִת לְתוֹכָהּ, וַאֲפִלּוּ (פז) בִּכְגוֹן זֶה לְטַלְטֵל אַף מִן חֵלֶק הַגִּנָּה גּוּפָא לַבַּיִת וְהוּא הַדִּין מִן הַבַּיִת לַגִּנָּה, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בְּמָקוֹם הַדְּחָק. וְכָל הַמַּזְכִּיר בְּכָאן בְּקַרְפֵּף (ע) פָּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם, וַאֲפִלּוּ הֵן (פח) שֶׁל אָדָם אֶחָד: (עח) **וְאִם הוּא יוֹתֵר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם יֵשׁ (עט) **אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת.** כְּדִין כַּרְמְלִית, כֵּיוָן דְּבֵין כֻּלָּהּ יֵשׁ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם וְרֹב הַזְּרָעִים בִּטֵּל שֵׁם דִּירָה מֵחָצֵר, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ט׳: (פ) **מַה שֶּׁיֵּשׁ וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אִם יֵשׁ (פא) **אוֹסֵר כֻּלּוֹ הֶחָצֵר.** אַף דְּחָצֵר רֹב לְגַבֵּי גִּנָּה, וְלֹא נִבְטַל מְמֶּנּוּ שֵׁם דִּירָה עַל יְדֵי הַזְּרָעִים, אֶבֶל עַל כָּל פָּנִים נִבְטַל הֶקֵּף דִּירָה לְגַבֵּי זְרָעִים עַצְמָם, וְאָסוּר לְטַלְטֵל שָׁם כֵּיוָן שֶׁהֵם יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וּמִשּׁוּם זֶה אָסוּר גַּם בִּשְׁאָר הֶחָצֵר דְּנִפְרָץ הוּא לְמָקוֹם הַזְּרָעִים שֶׁהוּא מָקוֹם אָסוּר: (פב) **אָסוּר לְהוֹצִיא וְכוּ'.** דִּבְמָקוֹם גּוּפָא מָתַר לְטַלְטֵל וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף ט׳, אֶלָּא דְּעַל כָּל פָּנִים אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לַבַּיִת, כְּדִין קַרְפֵּף שֶׁאֵין מְטַלְטְלִים מִמֶּנּוּ לַבַּיִת: (פג) **מִמֶּנָּה.** וּמַשְׁמַע מִזֶּה (עד) דְּעַל כָּל פָּנִים מֵחֵלֶק הֶחָצֵר שָׁרֵי לְטַלְטֵל לַבַּיִת אַף כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁעוּר בֵּית סָאתַיִם, כְּדִין כָּל חָצֵר שֶׁמּוֹצִיאִין מִמֶּנּוּ לַבַּיִת. (פה) ב]וְיֵשׁ אוֹסְרִים בָּזֶה לְהוֹצִיא אַף מֵחָצֵר לַבַּיִת, דְּאַף עַל גַּב דִּבְחָצֵר וְגִנָּה מָתַר לְטַלְטֵל, מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן כְּלֵי הַבַּיִת מִקְרֵי גִּנָּה מָקוֹם הָאָסוּר, שֶׁהֲרֵי אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה לַבַּיִת, וּמִמֵּילָא נֶאֱסַר גַּם הֶחָצֵר לְעִנְיַן זֶה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא פָּרוּץ וּפָתוּחַ לַגִּנָּה. ג]וְהֵיכִי שֶׁהַזְּרָעִים פָּחוֹת מִן בֵּית סָאתַיִם, (פו) בְּוַדַּאי אֵין לְהַחְמִיר לְטַלְטֵל מִן הֶחָצֵר לַבַּיִת, וְיֵשׁ מְקִילִין (פז) בִּכְגוֹן זֶה לְטַלְטֵל אַף מִן חֵלֶק הַגִּנָּה גּוּפָא לַבַּיִת וְהוּא הַדִּין מִן הַבַּיִת לַגִּנָּה, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בְּמָקוֹם הַדְּחָק. וְכָל הַמַּזְכִּיר בְּכָאן

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מד) **פְּשׁוּט בִּסְבָרָא דְּדוֹקָא מְעוּט שֶׁאֵינוֹ נִזְרָע בָּטֵל לְגַבֵּי רֹב.** וְכֵן כָּתַב בְּסִפֶּר גְּאוֹן יַעֲקֹב (כג: ד״ה א״ר הנחא): (מה) כֵּן כָּתַב הָרַמְבַּ״ם (שם ה״ו) וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים, וּדְלֹא כְּטַ״ז (סק״ז), וּכְבָר הִשִּׂיגוּהוּ הָאַחֲרוֹנִים: י (מו) מְבֹאָר בְּפוֹסְקִים: י (מז) הָרֹא״שׁ (שם סעיף יב) מִסְתַּפֵּק בָּזֶה, דְּאֶפְשָׁר מְחִצּוֹת שֶׁל חָצֵר לֹא מִיבְטְלֵי מִשּׁוּם זְרָעִים. וְטוּר, אַחַר שֶׁהֵבִיא דְּבָרָיו, כָּתַב וְטוֹב לְהַחְמִיר. וְהַמְחַבֵּר סָתַם בִּפְשִׁיטוּת דְּדִין חָצֵר כְּדִין קַרְפֵּף, וּמִדִּבְרֵי הַמְּגַן אַבְרָהָם (סק״ יב) מַשְׁמַע דְּהוּא מַחֲמַת סָפֵק, ד]וְלִעֲנִיּוּת דַּעְתִּי דְּאֵין זֶה סָפֵק, מֵאַחַר שֶׁהַרַשְׁבָּ״א כָּתַב לְהַלָּרְיָא בַּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג א פב) דְּדִין חָצֵר כְּדִין קַרְפֵּף, וְכֵן כָּתַב לְהַלָּרְיָא הָרִיטְבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו בְּדֶרֶךְ כ״ג (ע״ב) בְּדִינָא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא (ד״ה אמר רב הנחא) עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מוּכָח בְּפָרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (כד.) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל נָטַע רַבּוֹ הָרֵי הוּא כְּחָצֵר, וּכְיוֹתֵר בְּדֶרֶךְ כ״ה (ע״א) גַּבֵּי מַעֲטוֹ בְּאִילָנוֹת, עַיֵּן שָׁם בְּדִבְרֵיהֶם, וְכֵן מַשְׁמַע מֵרַ״י מִינַ״ש מִבָּא בְּאַסְפַּת זְקֵנִים (שיטה מקובצת) בָּבָא בַּתְרָא כ״ד (ע״ב ד״ה ותיפוק) עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי לֹא מַכְרָעָא סְפֵיקָא דִּרְשׁ״שׁ נָגֵד כָּל הָנֵי רַבָּוָתָא: (מט) מְאַמַּר מָרְדְּכִי (ס״ק יב) וּשְׁאָרֵי מָקוֹרוֹת: (מט) שָׁם (ס״ק יד), וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״א (ד״ה אפי׳ אין): (נ) כְּדִלְקַמָּיה בְּסוֹף הַסָּעִיף: (פמ) מְבֹאָר בְּפוֹסְקִים: (עב) אַחֲרוֹנִים: (עג) אַחֲרוֹנִים: (מד) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) וְט״ז (סק״ז), וְכֵן מְבֹאָר בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (סק״ד)

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ז) כתב: אבל אם אין בו אלא בית סאתים ונזרע אפילו כולו יש להסתפק אם הזרעים מבטלים הדירה. **ב]** וכתב בשו״ע הרב (סי״ז) שיש להחמיר כדעה זו. **ג]** ובשו״ע הרב (סי״ז) נקט כדעת המקילים [ולאו דוקא בשעת הדחק]. **ד]** ובשו״ע הרב (סי״ז) כתב שהוא ספק אם זרעים מבטלים דירת חצר או רחבה או דוקא דירת קרפף, ומסיים שיש לחמיר בכל זה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ר שם (ע״ב) כְּאֲמִימָר.
ש שם בְּפֵרוּשׁ רַ״שׁ (ד״ה שאין).

לְדִירָה (פד) **וְנִכְנְסוּ בּוֹ מַיִם,** (פה) ר**אִם רְאוּיִים לִשְׁתִיָּה** (פו) **אֵין מְבַטְּלִין הַדִּירָה, אֲפִלּוּ אִם הַמָּקוֹם שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ שָׁם** (פז) **יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, וַאֲפִלּוּ הֵם עֲמֻקִּים הַרְבֵּה.** (פח) **וְאִם אֵינָם רְאוּיִים לִשְׁתִיָּה** (פט) *** דִּינָם כִּזְרָעִים,** (צ) *** שׁוְהוּא**

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

מְבַטְּלִין אֶת הַמְּחִיצוֹת מִשֶּׁמַּע דְּלְעוֹלָם אָסוּר, דְּדָמֵי כְּמַאן דְּהֵקֵף שְׁלֹא לְשֵׁם דִּירָה, וְכֵן כָּתַב בַּלְּשׁוֹן הַזֶּה בַּעַל הַמָּאוֹר (ז. ד״ה פרק). לְעִנְיַן מַיִם הֲרֵי הֵם כִּזְרָעִים אִם אֵין רְאוּיִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, עַיֵּן שָׁם, וְכֵן מִשְּׁמַע מִלְּשׁוֹן פֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (כד.) שֶׁכָּתַב בְּא זְרָעִים וְדָחָה אֶת הַהֲקָפָה שֶׁהֲקִיפוּ לְשֵׁם דִּירָה, וּמִכָּל אֵלֶּה מִשְּׁמַע דְּכִזְרִיעָתָן נִתְבַּטֵּל הַהֶקֵּפָתוֹ לְדִירָה לְגַמְרֵי, וּמִמֵּילָא אֲפִלּוּ יִרְצֶה בְּחָרֵף לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ תַּשְׁמִישֵׁי דִּירָה דֶּרֶךְ פֶּתַח הַבַּיִת הַפָּתוּחַ לְתוֹכָהּ, גַּם כֵּן לֹא מֶהֲנֵי עַד שֶׁיִּבָּנֶה מֵחָדָשׁ לְשֵׁם דִּירָה, וַאֲפִלּוּ אִם יִסְכִּים בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא לְזָרְעוֹ עוֹד לְעוֹלָם גַּם כֵּן לֹא מֶהֲנֵי בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לְבַד, וּבָעִינַן שֶׁיִּסְרֹץ בָּהּ כְּשִׁעוּר הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ב׳. וְנִרְאֶה, דַּאֲפִלּוּ בְּחִצַּר נְמֵי הַדִּין כֵּן דְּכֵיוָן שֶׁזָּרַע בְּטֵיל לֵיהּ מְחִיצוֹת שֶׁלּוֹ וְהֲוֵי כְּקַרְפַּף בְּעָלְמָא, וְאַף דִּבְחָצֵר מִסְפְּקָא לֵיהּ לְהָרַא״שׁ (שם סי׳ ב) וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם הַזְּרוּעַ, מִכָּל מָקוֹם רב פּוֹסְקִים חוֹלְקִין עַל זֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּשַׁעַר הַצִּיּוּן (ס״ק סז). **וּמִכָּל מָקוֹם בְּחִצַּר פְּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ לְצַדֵּד לְהַתִּיר אֲחַר שֶׁנִּסְתַּלְּקוּ הַזְּרָעִים, עַיֵּן בְּרָא״שׁ** (שם) **דְּמִסְתַּפֵּק אִם אָמְרִינַן כְּלָל לְעִנְיַן פְּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם דִּזְרָעִים מְבַטְּלֵי לֵיהּ, וּנְהֵי דְּמִצַּדֵּד לְכָסוּף לְהַחְמִיר בָּזֶה, מִכָּל מָקוֹם בָּזֶה שֶׁגַּם נִשְׁלוּ הַזְּרָעִים וְגַם הוּא חָצֵר וְלֹא קַרְפַּף, מִסְתַּבְּרָא דְּהַמַּקֵּל בָּזֶה אֵין לְמָחוֹת בְּיָדוֹ:**

א * דִּינָם כִּזְרָעִים. עַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק פט) **דְּאִם עֲמָקִים עֲשָׂרָה טְפָחִים בִּשְׁפָתָם הֵם עֲצָמָם נַעֲשִׂים מְחִיצָה,** וְהוּא מִפִּגַּן אַבְרָהָם

כָּאן (ס״ק טו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְכֵן כָּתַב עוֹד בְּסִימָן שנ״ו סָעִיף קָטָן ב׳ בְּשֵׁם הָרַאֲב״ד בַּהַשָּׂגוֹת פֶּרֶק ט״ו מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת (הי״א), וְכֵן מָצָאתִי לְהָרַשְׁבָּ״א בְּחִדּוּשָׁיו בְּפֶרֶק קַמָּא דְּעֵרוּבִין דַּף י״ב (ע״א ד״ה במה דברים אמורים), וְכֵן כָּתַב גַּם כֵּן הָרִיטְבָּ״א בְּסוּגְיָן (ד״ה וכי תנן) בְּסֶרֶא שְׁנִיָּה בְּשֵׁם רַבּוֹ [וְדִלְא כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסֶרֶא הָרִאשׁוֹנָה, עַיֵּן שָׁם]. ב**וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי בְּדִינָא דְּמִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע, גַּם כֵּן מִבֹּאר בְּמִפִּגַּן אַבְרָהָם בְּסִימָן שנ״ו** (שם), וְהָעַתִּיקוֹהוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים. **אֲכָן בְּרִיטְבָּ״א** (שם) **בְּסוּגְיָן לֹא סְבִירָא לֵיהּ כֵּן, שֶׁכָּתַב שָׁם דְּאִם הָיָה הַחֲצֵר סָמוּךְ לְעֹמֶק שֶׁל עֲשָׂרָה בְּתוֹךְ שִׁלְשָׁה טְפָחִים נְמֵי שָׁרֵי,** דְּהֲוֵי כִּלְבוּד וַהֲרֵי הַחֲצֵר כְּמֻקָּף מְחִיצָה, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, **וְזֶה דְּלֹא כִּשְׁעוּרָא דְּמִפִּגַּן אַבְרָהָם,** דְּהָא הוּא כָּתַב דַּאֲפִלּוּ אִם מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע נְמֵי הֲוֵי מְחִיצָה, וְצָרִיךְ לוֹמַר דִּסְבִירָא לֵיהּ לְהָרִיטְבָּ״א דְּלֹא אָמְרִינַן מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת רַק גַּבֵּי תֵּל אוֹ חָרִיץ שֶׁהוֹלֵךְ בְּעֹמֶק וּבְלֹא מַיִם, דִּמְנָחָא מְחִיצְתָא טְפֵי, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁמְּמַלְּא בְּמַיִם כְּעִנְיָנֵנוּ, וְלֹא דָּמֵי לְבוֹר מָלֵא מַיִם דְּאִיתָא בְּגְמָרָא דִּהֲוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד גְּמוּר, דְּשָׁם מִנְכַּר טְפֵי לְפִי שֶׁהוֹלֵךְ הָעֹמֶק בְּשָׁוֶה,

וּכְעֵין שֶׁכָּתַב הָאי טַעֲמָא בְּסִבְרָא קַמַּיְתָא עַיֵּן שָׁם, וְדוֹחֵק, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשָׂה:**

*** וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּעֻמְקָם עֲשָׂרָה טְפָחִים.** דַּעַת זוֹ נוֹבַעַת מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א בְּעֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ (ג ג קמד), **וְכֵן הַסְּכִים הַמַּגִּיד** (שם ה״ו), **וְכֵן מְרֵאִין דִּבְרֵי רַשׁ״י בְּסוּגְיָא** (ד״ה שאין), וְכֵן הוּא מַשְׁמָעוּת הָרִיטְבָּ״א שָׁם (ד״ה וכי תנן) מִדְּקָאָמַר דִּבְפְחוֹת מִזֶּה בָּטֵל לְחָצֵר [וְדִבְרֵי קָרְבָּן נְתַנְאֵל סָעִיף קָטָן ד׳ שֶׁהוֹכִיחַ מִדְּבָרָיו הַהֶפּוּךְ, אֵינוֹ מוּכָרָח]. **אֲכָן לְמַעֲשֶׂה זֶה יֵשׁ בָּאֳמָה כַּמָּה רְאשׁוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל זֶה, הָרַא״שׁ** (שם סי׳ ד) [וּכְפִי מַה שֶּׁהָעְתִּיק בְּפִסְקֵי הָרַא״שׁ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּקָרְבָּן נְתַנְאֵל], **וְהַשׁוּר, וְהָרִיטְבָּ״א** (שם) **בְּשֵׁם יֵשׁ מְפָרְשִׁים, דְּהָא דְּקָאָמַר בַּשׁ״ס עֻמְקוֹ, לָאו דַּוְקָא אֶלָּא לְמָקוֹם קְרִי עֻמְקָם וּמְשׁוּם דְּלֹא אֶפְשָׁר לְמַיִם בְּלֹא שׁוּם עֹמֶק עַד כְּאן לְשׁוֹנָם, וְהֵינוּ אֲפִלּוּ פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(פח) הוּא בְּשֶׁאֵין מְחִיצָה בֵּין הֶחָצֵר לְמָקוֹם הַזְּרָעִים, וְאִם יֵשׁ מְחִיצָה, אֵין חֵלֶק אֶחָד שַׁיָּךְ לַחֲבֵרוֹ כְּלָל, וְאִם כֵּן, חֵלֶק הֶחָצֵר דִּינוֹ כְּחָצֵר, וּמֶתֶר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וּמְמֻנּוּ לַבַּיִת, וּמָקוֹם הַזְּרָע הוּא נְדוֹן לְעַצְמוֹ, וְאִם חֵלֶק הַזְּרָע הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם דִּינוֹ כְּכַרְמְלִית וְאָסוּר לְטַלְטֵל אַף בְּתוֹכוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְחָצֵר אוֹ לְהֶפֶךְ, דְּחָצֵר דִּינוֹ כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר, וְאִם הוּא רַק בֵּית סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת מֶתֶר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וְכֵן מֻמְּנּוּ לֶחָצֵר וּמֻחָצֵר לוֹ, חוּץ כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתּוּ בַּבַּיִת אָסוּר לְהוֹצִיא מִן הֶחָצֵר לַגִּנָּה, עַל כֵּן רָאוּי שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת בְּגִנָּה בְּשַׁבָּת, דְּאִי אֶפְשָׁר לְזַהֵר בָּזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּאִם הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם דְּאָסוּר בְּטַלְטוּל יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת:

יא (פד) **וְנִכְנְסוּ בּוֹ מַיִם.** (פה) **אִם רְאוּיִים לִשְׁתִיָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (פ) א**]לִשְׁתִיַּת אָדָם.** וְיֵשׁ מְקִילִין (פו) אַף בְּשֶׁרְאוּיִים לִכְבִיסָה וְכַדּוֹמֶה: **(פו) אֵין מְבַטְּלִין הַדִּירָה.** דְּאֵין (פז) לְךָ דִּירָה מְעֻלָּה מִזּוֹ: **(פז) יוֹתֵר מִסָּאתַיִם.** וְלֹא אָמְרִינַן דְּבוֹר גָּדוֹל כְּהַאי אֵין דֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת, (פח) דְּשַׁפִּיר מָצוּי דְּאָדָם עוֹשֶׂה בְּרֵכָה גְּדוֹלָה שֶׁל מַיִם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ. וּמְבֹאָר בַּטּוּר, דְּלֹאו דַּוְקָא יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, (פד) אֶלָּא אֲפִלּוּ נִתְמַלֵּא כָּל הֶחָצֵר נַמִּי שָׁרֵי: **(פח) וְאִם אֵינָם רְאוּיִים לִשְׁתִיָּה.** וּלְאִידָךְ סְבָרָא דִּלְעֵיל, דַּוְקָא בְּשֶׁאֵינָם רְאוּיִים לֹא לִשְׁתִיָּה וְלֹא לִכְבִיסָה כְּגוֹן שֶׁהָיוּ עֲכוּרִים מְאֹד: **(פט) דִּינָם כִּזְרָעִים.** מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה דְּהוּא מַמָּשׁ כִּזְרָעִים, וְלָכֵן אִם (פה) נִתְפַּשְׁטוּ בְּרֵכוֹת, כֻּלּוֹ אָסוּר, אֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם סָאתַיִם, וְאִם בְּמְעוּטוֹ, אִם יֵשׁ בָּהֶם יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, כֻּלּוֹ אָסוּר, וּכְדִלְעֵיל בִּזְרָעִים. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁאֵין עֹמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּשִׁפְתּוֹתָו וְגַם אֵין מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּתוֹךְ הִלּוּחַ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאִם עֹמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּשִׁפְתּוֹתָו אוֹ עַל כָּל פָּנִים מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה בְּתוֹךְ הִלּוּחַ אַרְבַּע אַמּוֹת, כְּתָלֵי הַמַּיִם עַצְמָן נַעֲשׂוּ מְחִיצָה בֵּין מְקוֹם הַמַּיִם לְשָׁאר הֶחָצֵר, וְאֵין אָסוּר אֶלָּא מְקוֹם הַמַּיִם עַצְמָן, וְעַיֵּן בְּאוֹר הֲלָכָה (ד״ה דינם): (צ) **וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּעֻמְקָם עֲשָׂרָה טְפָחִים.** דִּפְחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים הֲוֵי לֵיהּ כְּטִיט

בֵּאוּר הַהֲלָכָה

שֶׁגַּם מֵהֶחָצֵר אָסוּר. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יד) וּמִיהוּ אִם הַגִּנָּה פְּחוּתָה מִבֵּית סָאתַיִם, שָׁרֵי לְטַלְטֵל מִגִּנָּה לַבַּיִת, דְּטֶלְטוּל לְגַבֵּי חָצֵר, דְּאֵינָהּ חֲשׁוּבָה לִהְיוֹת לָהּ שֵׁם בִּפְנֵי אָסוּר בּוֹ בְּעַצְמוֹ, אֵינוֹ אוֹסֵר אֶת הֶחָצֵר לֶאֱסֹרוֹ עַל הַבַּיִת, וְלֹא אָמְרִינַן דְּנִפְרַץ בְּמִלּוּאוֹ לְמָקוֹם הָאָסוּר אֶלָּא בְּאָסוּר מִצַּד עַצְמוֹ, אֲבָל בְּטָהוֹר כָּתַב אָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לַבַּיִת

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(פח) הוּא בְּשֶׁאֵין מְחִיצָה בֵּין הֶחָצֵר לְמָקוֹם הַזְּרָעִים, וְאִם יֵשׁ מְחִיצָה, אֵין חֵלֶק אֶחָד שַׁיָּךְ לַחֲבֵרוֹ כְּלָל, וְאִם כֵּן, חֵלֶק הֶחָצֵר דִּינוֹ כְּחָצֵר, וּמֶתֶר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וּמְמֻנּוּ לַבַּיִת, וּמָקוֹם הַזְּרָע הוּא נְדוֹן לְעַצְמוֹ, וְאִם חֵלֶק הַזְּרָע הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם דִּינוֹ כְּכַרְמְלִית וְאָסוּר לְטַלְטֵל אַף בְּתוֹכוֹ, וְכָל שֶׁכֵּן לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְחָצֵר אוֹ לְהֶפֶךְ, דְּחָצֵר דִּינוֹ כִּרְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר, וְאִם הוּא רַק בֵּית סָאתַיִם אוֹ פָּחוֹת מֶתֶר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וְכֵן מֻמְּנּוּ לֶחָצֵר וּמֻחָצֵר לוֹ, חוּץ כֵּלִים שֶׁשָּׁבְתּוּ בַּבַּיִת אָסוּר לְהוֹצִיא מִן הֶחָצֵר לַגִּנָּה, עַל כֵּן רָאוּי שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אוֹ לִשְׁתּוֹת בְּגִנָּה בְּשַׁבָּת, דְּאִי אֶפְשָׁר לְזַהֵר בָּזֶה, וְכָל שֶׁכֵּן בְּאִם הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם דְּאָסוּר בְּטַלְטוּל יוֹתֵר מֵאַרְבַּע אַמּוֹת:

יא (פד) **וְנִכְנְסוּ בּוֹ מַיִם.** (פה) **אִם רְאוּיִים לִשְׁתִיָּה.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, (פ) א**]לִשְׁתִיַּת אָדָם.** וְיֵשׁ מְקִילִין (פו) אַף בְּשֶׁרְאוּיִים לִכְבִיסָה וְכַדּוֹמֶה: **(פו) אֵין מְבַטְּלִין הַדִּירָה.** דְּאֵין (פז) לְךָ דִּירָה מְעֻלָּה מִזּוֹ: **(פז) יוֹתֵר מִסָּאתַיִם.** וְלֹא אָמְרִינַן דְּבוֹר גָּדוֹל כְּהַאי אֵין דֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת, (פח) דְּשַׁפִּיר מָצוּי דְּאָדָם עוֹשֶׂה בְּרֵכָה גְּדוֹלָה שֶׁל מַיִם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ. וּמְבֹאָר בַּטּוּר, דְּלֹאו דַּוְקָא יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, (פד) אֶלָּא אֲפִלּוּ נִתְמַלֵּא כָּל הֶחָצֵר נַמִּי שָׁרֵי: **(פח) וְאִם אֵינָם רְאוּיִים לִשְׁתִיָּה.** וּלְאִידָךְ סְבָרָא דִּלְעֵיל, דַּוְקָא בְּשֶׁאֵינָם רְאוּיִים לֹא לִשְׁתִיָּה וְלֹא לִכְבִיסָה כְּגוֹן שֶׁהָיוּ עֲכוּרִים מְאֹד: **(פט) דִּינָם כִּזְרָעִים.** מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן זֶה דְּהוּא מַמָּשׁ כִּזְרָעִים, וְלָכֵן אִם (פה) נִתְפַּשְׁטוּ בְּרֵכוֹת, כֻּלּוֹ אָסוּר, אֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם סָאתַיִם, וְאִם בְּמְעוּטוֹ, אִם יֵשׁ בָּהֶם יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, כֻּלּוֹ אָסוּר, וּכְדִלְעֵיל בִּזְרָעִים. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁאֵין עֹמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּשִׁפְתּוֹתָו וְגַם אֵין מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּתוֹךְ הִלּוּחַ אַרְבַּע אַמּוֹת, דְּאִם עֹמֶק עֲשָׂרָה טְפָחִים בְּשִׁפְתּוֹתָו אוֹ עַל כָּל פָּנִים מִתְלַקֵּט עֲשָׂרָה בְּתוֹךְ הִלּוּחַ אַרְבַּע אַמּוֹת, כְּתָלֵי הַמַּיִם עַצְמָן נַעֲשׂוּ מְחִיצָה בֵּין מְקוֹם הַמַּיִם לְשָׁאר הֶחָצֵר, וְאֵין אָסוּר אֶלָּא מְקוֹם הַמַּיִם עַצְמָן, וְעַיֵּן בְּאוֹר הֲלָכָה (ד״ה דינם): (צ) **וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּעֻמְקָם עֲשָׂרָה טְפָחִים.** דִּפְחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים הֲוֵי לֵיהּ כְּטִיט

שַׁעַר הַצִּיּוּן

עַל שִׁיטַת הָרַא״שׁ בָּזֶה, וְעַל כָּל פָּנִים בְּשָׁעַת הַדְּחַק בְּנִדְאֵי יֵשׁ לְהָקֵל בְּכָל הָנֵי רַבָּוָתָא: **(פה)** ט״ז (סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **יא (פנ) בֵּית מָאיר, וּמַהֲהִיא דְּסִימָן שנ״ו** (ס״א). **וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּאִם הָיוּ נִבְנָסִים מִצַּד זֶה וְיוֹצְאִים מִצַּד אַחֵר חוֹלְקִין רְשׁוּת לְעַצְמָן וְהֲוֵי בִּכְלָל כַּרְמְלִית וְאָסוּר לְמֵלֹאת מֵהֶם,** עַיֵּן שָׁם: **(פ)** כֵּן מַשְׁמַע בְּרַשׁ״י (כד: ד״ה חוז) וְכֵן מְבֹאָר לְהָרִיטְבָּ״א בְּאוֹר זָרוּעַ שָׁם (אות ד): **(פא)** רַשְׁבָּ״א בְּעֵבוֹדַת **הַקֹּדֶשׁ** (ג ג קמד) **כָּתַב מַיִם הָרְאוּיִין לִשְׁתִיָּה וְלִכְבִיסָה, וּשְׁטוּת דְּאוֹ אוֹ קָתָנֵי,** וְכֵן מַשְׁמַע בְּרַמְבַּ״ם פֶּרֶק ט״ז דִּין ו׳ שֶׁכָּתַב סְתָם אִם רְאוּיִין לְתַשְׁמִישׁ, וְכֵן כָּתַב בְּמַעֲשֶׂה רוֹקֵחַ (ד״ה נחמלא) בְּדַעַת הָרַמְבַּ״ם, אַף שֶׁלְּבַסּוֹף נִדְחַק, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא רָאָה דִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ״א. וְכֵן מַשְׁמַע לְכאוֹרָה בְּרִיטְבָּ״א שֶׁלֹּא הִזְכִּיר כְּלָל שְׁתִיָּה אֶלָּא מַיִם זַכִּים וְלֹא מַיִם עֲכוּרִים מִשּׁוּם דִּלְא חֲזֵי לְתַשְׁמִישְׁתָּן שֶׁל חָצֵר, וְהֵיכִי מִשּׁוּם דְּאָזֵיל לְטַעֲמֵיהּ בְּמַשְׁנָה רֵישׁ פֶּרֶק עוֹשִׂין, פְּסִין (ית. ד״ה וחצר), דְּבוֹר הָרְאוּי לִשְׁתִיַּת אָדָם מְשַׁוִּי לְמִחְצוֹת מָקֹף לְדִירָה, אֲבָל בְּאֵמֶת כְּבָר כָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה לדירה) דְּהַרְבֵּה פְּלִיגִי עָלָיו וּסְבִירָא לְהוּ דְּדִירַת שָׁעָה כָּזוֹ לֹא מְשַׁוֵּי לֵיהּ לְדִירָה, וְעַל כָּרְחֵךְ צָרִיךְ לוֹמַר דְּהָכָא לֹא סָקְדִינַן כָּזֶה, דַּהֲרֵי בְּלֹא זֶה הָיָה מִתְחִלָּה מָקֹף לְדִירָה, וּלְכַשֶּׁל הַדִּירָה בְּשִׁבְיל זֶה עַל כָּל פָּנִים אֵין סְבָרָא, שֶׁהֲרֵי רְאוּיִין לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְאִם כֵּן לֹא נִפְקַע לְגַמְרֵי שֵׁם דִּירָה מִקַּרְפַּף, וְהִשְׁתָּא דַּאֲתָאן לְהָכִי שַׁפִּיר מְצִינוּ לְמֵימַר דַּאֲפִלּוּ אֵין רְאוּי לִשְׁתִיַּת אָדָם, אֶלָּא לִבְהֵמוֹת אוֹ לִכְבִיסָה וְכַדּוֹמֶה

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ט) כתב: ראויין לשתיה. **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ט) כתב כהמג״א.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

שֶׁיִּהֶא בְּעָמְקָם עֲשָׂרָה (יד) טְפָחִים: **יב** [ח]קַרְפֵּף בַּיִת שְׁלִשָּׁה סְאִין וְקַרָה מְמֻנּוּ בַּיִת סְאָה, (צא) מָתָר, (צב) [א]אֲפִלּוּ אִם הַקּרוּי מְשֻׁפָּע: **יג** קַרְפֵּף [ב]בַּיִת סָאתַיִם (צג) מְצֻמְצָם וְחָצֵר, (צד) שֶׁנִּפְרְצוּ בְּמִלּוֹאָם זֶה לָזֶה, (טו) הַקַּרְפֵּף אָסוּר, מִפְּנֵי (צה) * שֶׁמְּקוֹם הַמְּחִיצָה מְיַתְּרוּ (צו) וְנַעֲשָׂה יוֹתֵר עַל סָאתַיִם: **יד** [ג]קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הֵקַף לְדִירָה, (צז) וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח (צח) וְעָשָׂה מְחִיצָה לְפָנָיו (צט) יוֹתֵר מֵעֲשָׂר(ה), וְהַפֶּתַח עַל יְדֵי מְחִיצָה, זוֹ שֶׁעַל יָדֶיהָ בָּטְלָה מְחִיצָה רִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא הָיְתָה לְשֵׁם דִּירָה, (ק) וְאַחַר כְּךָ נָפְלָה מְחִיצָה אַחֲרוֹנָה, (קא) * חוֹזֵר לְאִסּוּרוֹ:

ת שם כ״ה (ע״א) וּכְרָבָא וּכְגִרְסַת רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ט״ז (ה״י) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַא״ש (שם סי׳ ד) לְדַעַת הָאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קל אות י׳). **א** שם (ע״ב) בְּרֵסְינוֹן אַרְזֵילָא וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה והכא). **ב** שם וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה לר״ש). **ג** שם כְּהַהוּא עַבְדָּא דְּבוֹסְתָּנָא וּכְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל.

בְּאֵר הַיטֵב

עֲצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם: **יא** (יד) טְפָחִים. וּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים הֲרֵי לֵיהּ כְּטִיט וְרֶפֶשׁ שֶׁאֵין חוֹלְקִין רְשׁוּת לְעַצְמָן, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו): **יג** (טו) הַקַּרְפֵּף. וּמַיְירִי כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַחָצֵר גְּפוּפִים וְנִקְרָע פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, דְּאִם לֹא כֵּן אַף הֶחָצֵר אָסוּר, דְּנִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ. הַגְּהוֹת אֲשֵׁרִ״י (עירובין פ״ב סי״ד), וְעַיֵּן סוֹף סִימָן ש״ס (ס״ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וָרֶפֶשׁ בְּעַלְמָא שָׁאֵין חוֹלְקִין רְשׁוּת לְעַצְמָן: **יב** (צא) מָתָר. שֶׁפִּי תִּקְרָה (פו) יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וְהָוֵי כְּאִלּוּ מְחִיצָה מַפְסֶקֶת בֵּין הַסְּאָה הַמְקֹרָה לְבֵית סָאתַיִם שֶׁאֵינָהּ מְקֹרָה, וְנִמְצָא שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם: **אֲפִלּוּ אִם הַקָּרוּי מְשֻׁפָּע.** כְּעֵין גַּגִּין שֶׁלָּנוּ, (פו) שֶׁפִּיָּהּ בָּאֲלַכְסוֹן, וְקָא מַשְׁמַע לָן (פמ) שֶׁגַּם בְּפִי תִּקְרָה כָּזוֹ יוֹרֵד וְסוֹתֵם. וְאַף דִּלְקַמָּן בְּסִימָן שס״א סָעִיף ב׳ סָתַם הַמְחַבֵּר דְּהֵיכָא דְּפִי הַתִּקְרָה בְּשִׁפּוּעַ לֹא אָמְרִינַן פִּי הַתִּקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם, (פט) חִלְקוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּשָׁאנִי הָכָא דְּמִן הַתּוֹרָה רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא לְכָלֵי עִלְּמָא, שֶׁהֲרֵי מֻקָּף אַרְבַּע מְחִיצוֹת, אֶלָּא שֶׁחָכָמִים גָּזְרוּ בְּקַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וּלְהָכִי בִּפְפִי תִּקְרָה אַף שֶׁפִּיָּהּ בְּשִׁפּוּעַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָתָם דִּנְפִרַץ מְחִיצָה, לֹא אָמְרִינַן יוֹרֵד וְסוֹתֵם אֶלָּא אִם כֵּן פִּיָּהּ שָׁוֶה: **יג** (צג) מְצֻמְצָם. וְלֹא הָיָה מֻקָּף לִדִירָה: (צד) שֶׁנִּפְרְצוּ **בְּמִלּוֹאָם זֶה לָזֶה** וְכוּ׳. הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם, דְּכֻלָּהּ אֲמַת, אִם שְׁנֵיהֶם נִפְרְצוּ בְּמִלּוֹאָם, גַּם הֶחָצֵר אָסוּר, שֶׁהֲרֵי הוּא פָּתוּחַ וּפָרוּץ לַקַּרְפֵּף שֶׁנָּאֱסַר. אֶלָּא מַיְרֵי (נ) שֶׁהָיָה הֶחָצֵר (נא) רָחָב מֵהַקַּרְפֵּף, וְנִשְׁבָּרוּ גְּפוּפִים מֵהַצְּדָדִין, וְעַל כֵּן הֶחָצֵר מָתָּר, דְּלֹא נִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ לְהַקַּרְפֵּף, [ב]וְגַם מַיְרֵי שֶׁפָּרְצַת הֶחָצֵר לֹא הָיָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, דְּבְיוֹתֵר מֵעֲשָׂר (נא) אֲפִלּוּ נִשְׁאֲרוּ גְּפוּפִין שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין, דְּשׁוּב לֹא מִקְרֵי פֶּתַח אֶלָּא פְּרָצָה: **שֶׁמְּקוֹם הַמְּחִיצָה מְיַתְּרוּ.** (צה) דְּאֲוִיר הֶחָצֵר אֵינוֹ עוֹשֶׂהוּ יוֹתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֲוִיר הַמָּתָּר, רַק מָקוֹם שֶׁהָיָה הַמְּחִיצָה, שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל הֶחָצֵר, (נב) נִצְטָרֵךְ עַתָּה עִם הַקַּרְפֵּף וְעוֹשֶׂהוּ יוֹתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם: **וְנַעֲשָׂה יוֹתֵר עַל סָאתַיִם.** (צו) וּמַיְרֵי (נד) שֶׁכְּתָלֵי הַקַּרְפֵּף נִכְנָסִין בְּתוֹךְ חֲלַל הֶחָצֵר מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁהָיוּ כְּתָלֵי הֶחָצֵר שֶׁכְּצַד זֶה וּכְצַד זֶה יְתֵרִים עַל רֹחַב הַקַּרְפֵּף אַרְבַּע אַמּוֹת, וְאִם לָאו, (נה) אֵין זֶה נִקְרָא נִפְרָץ בְּמִלּוֹאוֹ: **יד** (צז) **וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח וְכוּ׳.** הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם קְצָת, וּבְמָקוֹר הַדְּבָרִים (נו) מְבֹאָר בְּיוֹתֵר, שֶׁהִסְמִיךְ שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים בְּסוֹף כֹּתֶל בֵּיתוֹ, וְכֹתֶל בֵּיתוֹ הָיָה הַכֹּתֶל הָרְבִיעִי וּבוֹ עָשָׂה פֶּתַח, וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח, אֶלָּא שֶׁלֹּא פָּתַח הַפֶּתַח רַק אַחַר הַהַקָּפָה שֶׁל הַכְּתָלִים, דְּלֹא מַהֲנֵי, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, וּלְהָכִי עָשָׂה בְּקַרְפֵּף מְחִיצָה חֲדָשָׁה, דְּהַשְׁתָּא הֲוֵי הַהַקָּפָה לְאַחַר הַפְּתִיחָה, (נז) וּמְבֹאָר שָׁם עוֹד דְּגַם בַּמְּחִיצָה הַחֲדָשָׁה עָשָׂה פֶּתַח, כְּדֵי שֶׁיָּכוֹל לֵילֵךְ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּפְנִים הַקַּרְפֵּף, וְכֵן הוּא גַּם כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר: **(צח) וְעָשָׂה מְחִיצָה לְפָנָיו.** בִּפְנִים, וְהִרְחִיק לְכָל הַפָּחוֹת מִכֹּתֶל הַבַּיִת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדִלְעֵיל בְּסָעִיף ו׳: **(צט) יוֹתֵר מֵעֲשָׂר(ה).** וּכְשִׁיטַת הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ו׳ דְּמַהֲנֵי בְּשִׁעוּר זֶה, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁתָּמְהְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה באורך): **(ק) וְאַחַר כְּךָ נָפְלָה.** וְהוּא הַדִּין אִם הִפִּילָהּ (נח) בְּיָדַיִם כְּדֵי לִסְמֹךְ עַל הַמְּחִיצָה הָרִאשׁוֹנָה, גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵי: **(קא) חוֹזֵר**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יב (פו) גְּמָרָא (כה.): (פז) רַשׁ״י בְּדַף צ״ד עַמּוּד ב׳ (ד״ה אמרי): (פח) הָכִי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַשׁ״י (כה:) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל שְׁנִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ, וְכֵן מְבֹאָר בְּקִצּוּר פְּסָקָיו הָרַא״ש וּבְתוֹסְפוֹת רִי״ד (שם סי׳ ד) וּבְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״י ב״ח ח״ד), וְכֵן מִשְׁמַע מֵהַטּוּר, וְכֵן כָּתְבוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן: (פט) פְּרִישָׁה (סק״ח) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סקט״ז) וּגְהָר שְׁלוֹם (סי׳ שס״א סק״א) וּבֵית מֵאִיר (סי׳ שסא ס״ב), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״א בְּסִימָן שס״א (ד״ה והוא) דְּהֵיכָא אֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָתָם: **יג** (צ) מָגֵן אַבְרָהָם (סקט״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. וְהִנֵּה הַתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת רָצָה לְחַדֵּשׁ בָּזֶה שִׁיטָה חֲדָשָׁה וְרָצָה לְהַעֲמִיד זֶה בְּדִבְרֵי הָרא״ש (שם סי״ד) [וּבְדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (שם ה״ח)], וְלֹא נְהִירָא, וּכְדִמּוֹכַח מֵרַבֵּנוּ יְרוּחָם תַּלְמִידוֹ (שם), וְגַם בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם אֵינוֹ מֻכְרָח: (צא) וְאִם הַקַּרְפֵּף הָיָה רָחָב מֵהֶחָצֵר וְנִשְׁאֲרוּ גְּפוּפִין בְּהַקַּרְפֵּף, שְׁנֵיהֶם מֻתָּרִין, שֶׁהֲרֵי הֶחָצֵר פָּתוּחַ לְמָקוֹם הַמָּתָּר, אַף כָּל זֶה אִם פִּרְצַת הֶחָצֵר לֹא הָיָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה: (צב) כֵּן מְבֹאָר בְּתוֹסְפוֹת (כה: ד״ה קרפף) וּבַהֲגָהוֹת אֲשֵׁרִ״י (שם סי׳ ב) וּבְרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה ה״ג דמנא) וְרִיטְבָּ״א (שם ד״ה דימנין), וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי מָרְדְּכַי (ס״ק יז), וְכֵן הָעִתִּיק מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו). וְדִלְא כְּמִשְׁמַע מִכַּ״ח (ס״ח) דְּכַתַּרְא סָגֵי: **(צג) הָעִתְקְתִּי זֶה מִפֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל** [ג]וְכֵן מוֹכִיחַ שֶׁכֵּן הוּא בְּרוּרְיָא. וְהִנֵּה יֵשׁ מְפָרְשִׁים זֶה שֶׁהֵבִיא הֲרִיטְבָּ״א, הוּא הָרַאֲבַ״ד, כְּדִמְבֹאָר בְּחִדּוּשֵׁי גְּאוֹנִים קַדְמוֹנִים [מוּבָא בְּרֹאשׁ סֵפֶר מַעֲשֶׂה רוֹקֵחַ (ד״ה נתמלא)], וְכֵן כָּתַב הָרַדְ״ה בְּפֵאוֹר (ד״ה פרץ), וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּחִדּוּשֵׁי גְּאוֹנִים שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת סֵפֶר הַבָּתִּים (בית מנוחה שערי איסור הוצאה שער ג הי״ט), וְרָחָה הוֹכַחַת הָרַשְׁבָּ״א מֵהֵיכָא דְּרָקַק, דְּאִם אָמְרוּ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁתִּשְׁתַּמְשׁוּ בְּהִלּוּף, וּכְשֶׁהוּא בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים רְאוּי לֵילֵךְ עַל יְדֵי הַדְּחָק וּשְׁמֵיהּ הִלּוּף, לֹא נֹאמַר כֵּן בְּקַרְפֵּף שֶׁתִּשְׁתַּמְשׁוּ לְדִירָה, דְּאִם יֵשׁ בּוֹ רָקַק מַיִם, אֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ נִתְבַּטֵּל שָׁם דִּירָה מִמֵּנּוּ, עַד כְּאן לְשׁוֹנוֹ, וְכֵן מוֹכִיחַ בְּרַא״ש (שם) סְבָרָא זוֹ, עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן יֵשׁ כָּאן סָתִירָה מִסְּבָרָא קַמָּא, הָרַדְ״ה וְהָרַאֲבַ״ד וְהָרא״ש וְהַטּוּר וְסֵפֶר הַבָּתִּים, [א]**וְרָאוּי לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַדְּחָק.** וְדַע, דְּמִסְתַּבְּרָא דְּאֲפִלּוּ לִסְבָרַת הָרא״ש וּדְעִמֵּיהּ דְּאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, מִכָּל מָקוֹם מוֹדוּ בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דְּאֵינוֹ אָסוּר, דְּכְאַרְעָא דְּמִילְּתָא הִיא וְגַם אֵינוֹ קָשֶׁה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם בְּתַשְׁמִישִׁין שֶׁל חָצֵר:

יג * שֶׁמְּקוֹם הַמְּחִיצָה מְיַתְּרוּ. צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי סָתַם כְּתָלִים שֶׁל חָצֵר (שם סי׳ ב) דְּכֹל שֶׁאֵינוֹ יָתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם אַמָּה, לֹא מִקְרֵי יָתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם, וְקַרְפֵּף יְתֵרָה בְּמִלּוֹאָם וְאִם כֵּן אַמַּאי אָמְרִינַן הָכָא דְּמִיְּתְרוּ, וְכֵן פְּסַק הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ כְּהָרא״ש וְלְעִנְיַן אַרְכּוֹ יָתֵר עַל רָחְבּוֹ, וּמְקוֹרוֹ שָׁם מֵרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״י ב״ח ח״ד) וּמַהֲרַא״ש בְּסוּגְיָא דְּנִרְאֶה רַבּוֹ עַיֵּן שָׁם בָּאֲחֲרוֹנִים, **וּבֶאֱמֶת מוּכָח מִסּוּגְיָא זוֹ וּמִכָּל הַמִּפָּרְשִׁים רִאשׁוֹנִים שֶׁפְּתָחוּ בָּזֶה דְּלֹא צָרִיךְ אַמָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

יד * חוֹזֵר לְאִסּוּרוֹ. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק קא). וְכָתַב בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לח), **וְזֹאת נִכְּוֹן זֶה שֶׁהַמְּחִיצוֹת לֹא נַעֲשׂוּ לְשֵׁם דִּירָה, אֲבָל הֵיכִי שֶׁכָּנָה בָּהּ בֵּית דִּירָה וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוּ דְּמֵהֲנִי, וְנָפַל הַבַּיִת, לֹא נֶאֱסַר הַקַּרְפֵּף, וְשֶׁפִּיר מִקְרֵי מְצֻמְצָם**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ט) הביא רק דעת השו״ע שכשאין בעמקם עשרה טפחים אינם חולקים רשות לעצמם. **ב]** וכתב בשו״ע הרב (סכ״א) שלפ״ז מיירי שהקרפף קצר כאן ומתרחב והולך, דאל״כ הרי יהיה ארכו יותר מפי שנים ברחבו [ואסור לטלטל בו יותר מארבע אמות אפילו לא נפרץ. ומדבריו אלו מוכח שאפילו בפחות מבית סאתים אם ארכו יותר מפי שנים ברחבו אין מטלטלין בו, ראה לעיל ס״ק י״ב].